Voorwoord

Met plezier biedt de rekenkamer Velsen u het jaarverslag 2025 aan.

Op 1 januari 2024 zijn we als rekenkamer gestart, na onze benoeming door de gemeenteraad op 21 december 2023.

De rekenkamer heeft – als opvolger van de rekenkamercommissie - van de gemeenteraad een brede opdracht gekregen. Naast het onderzoeken van doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid richten wij ons op de nieuwe domeinen van horizontale en publieke verantwoording. Daarnaast hebben we de beschikking over nieuwe instrumenten in de vorm van het brief- en agenda-advies. Bij de start is de werkwijze zorgvuldig herzien en zijn afspraken gemaakt om aan te sluiten bij onze nieuwe positie als zelfstandige rekenkamer en het ambitieniveau dat de raad ons heeft meegegeven. Onze werkwijze is vastgelegd in een nieuw reglement van orde en onderzoeksprotocol. We hebben met plezier vastgesteld dat de opzet en nieuwe procedures in het eerste jaar goed hebben gewerkt.

De natuurlijke verbinding zoals die er tussen de rekenkamercommissie en de gemeenteraad was, is voor een zelfstandige rekenkamer niet vanzelfsprekend. We vinden het daarom belangrijk om te investeren in onze relatie met de gemeenteraad. Dat doen we in ieder geval door de raad te betrekken bij het opstellen van het onderzoeksprogramma en door per onderzoek een begeleidingscommissie met raadsleden in te stellen. Op 4 juni 2025 vond de eerste samenkomst plaats met de auditcommissie waarbij centraal stond hoe beide instituten elkaar konden versterken.

Als rekenkamer willen we onderzoeken uitvoeren die ertoe doen: niet door af te rekenen, maar wel door als kritische vriend een spiegel voor te houden. Daarmee willen we de gemeenteraad, het college en de ambtelijke organisatie echt een stap verder helpen.

Wij hopen dat de raad ons blijft vinden wanneer wij om betrokkenheid vragen én wanneer de raad zelf vraagstukken tegenkomt waar wij een rol in kunnen spelen. Zo komt de rekenkamer als instrument van de gemeenteraad het best tot zijn recht en kunnen we bijdragen aan het verbeteren van het lokale bestuur.

Jan van der Boon
Marco Hoogendoorn
Frans van der Horst

Inleiding

Kaders

De rekenkamer baseert zich in haar werkzaamheden op een aantal kaders:

- Gemeentewet artikel 81a-81o en 182-185a. Artikelen 81a tot en met 81o van de Gemeentewet hebben betrekking op het instellen en functioneren van de rekenkamer. Artikelen 182 tot en met 185a van de Gemeentewet hebben betrekking op de bevoegdheden van de rekenkamer.

- Verordening gemeentelijke rekenkamer Velsen 2023. De verordening gaat onder meer in op de samenstelling van de rekenkamer, ondersteuning, budget en kaders voor de werkwijze.

- Reglement van orde. Het reglement van orde ziet toe op de procesafspraken voor het functioneren van de rekenkamer en de vergaderingen.

- Onderzoeksprotocol. Het onderzoeksprotocol beschrijft de werkwijze voor het bepalen van het onderzoeksprogramma en de uitvoering van de onderzoeken.

- Raadsbesluit transitie rekenkamer d.d. 28 juni 2023. Met dit raadsbesluit heeft de gemeenteraad het ambitieniveau voor de rekenkamer vastgesteld.

Ambitieniveau

De gemeenteraad van Velsen heeft op 28 juni 2023 het volgende ambitieniveau voor de rekenkamer vastgesteld:

- Vanuit haar onafhankelijke positie, met een stevige advisering en ondersteuning, vervult de rekenkamer haar kerntaak op het gebied van onderzoek naar doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid.

- De rekenkamer levert jaarlijks drie á vier onderzoeken op aan de gemeenteraad over politiek relevante onderwerpen.

- De rekenkamer adviseert en attendeert via brief- en agenda-advies de raad op actuele ontwikkelingen.

- De rekenkamer ondersteunt de gemeenteraad op het gebied van horizontale verantwoording: het controleren van het college op de uitvoering van medebewindstaken. De rekenkamer vervult hierbij een signaalfunctie richting de raad, waarbij vanuit de onafhankelijke positie van de rekenkamer inhoudelijk kan worden geadviseerd.

- De rekenkamer levert een bijdrage aan publieke verantwoording door middel van haar onderzoeken en de communicatie hierover en door het adviseren en

ondersteunen van de raad bij het toegankelijk en inzichtelijk maken van zijn werkzaamheden.

2. Rekenkamer Velsen

2.1. Visie en taak

De Rekenkamer wil waarde toevoegen aan goed lokaal bestuur en de publieke verantwoording daarover. Zij doet dit vanuit de wettelijke taak om de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde beleid te onderzoeken en daarover te rapporteren.

2.2. Uitgangspunten

De Rekenkamer hanteert de volgende uitgangspunten bij de uitoefening van haar taken:

a) Nabij: oog en oor voor wat er leeft in de gemeenteraad en de samenleving;
b) Objectiviteit: onpartijdige, niet vooringenomen en gedegen analyse van feiten en bevindingen;
c) Deskundigheid: vanuit een brede kennis van zaken met een scherp oog voor de processen;
d) Vasthoudendheid: Samenbrengen van alle informatie vanuit alle relevante invalshoeken;
e) Actueel: Het juiste onderwerp op het juiste moment;
f) Onderbouwing: conclusies zijn genoegzaam beargumenteerd en onderbouwd door de geconstateerde bevindingen en zo mogelijk een normenkader;
g) Controleerbaarheid: de bevindingen zijn navolgbaar te controleren en te staven;
h) Transparantie: openheid is de regel, geheimhouding de uitzondering, met respect voor privacy
i) Zorgvuldigheid: onafhankelijk en kwalitatief hoogwaardig onderzoek;
j) Onafhankelijkheid: geen inmenging door belangen of wensen van derden, waaronder onderzochte personen of organisaties, een eigen blik en ongevoelig voor druk van anderen;
k) Toegankelijkheid en bruikbaarheid: bondige en toegankelijke informatie in het onderzoeksrapport op een aantrekkelijke wijze gepresenteerd.
l) Reflectie: open staan voor kritiek door anderen en leren.

Samenstelling

De rekenkamer bestaat uit drie leden, waaronder de voorzitter.

De rekenkamer bestaat uit:

• Dhr. J.E. van der Boon, voorzitter

• Dhr. M. A. Hoogendoorn, plaatsvervangend voorzitter

• Dhr. F.C. van der Horst

De leden van de rekenkamer zijn allen op 21 december 2023 benoemd door de gemeenteraad, met ingang van 1 januari 2024, voor een periode van zes jaar. Dhr. Hoogendoorn treedt de eerste drie jaar van deze periode op als plaatsvervangend voorzitter, dhr. Van der Horst doet dat voor de laatste drie jaar van deze termijn. De rekenkamer wordt ondersteund door Dhr. W. Hoppenbrouwer, secretaris.

Vergadercyclus

De rekenkamer kwam in 2025 11 keer regulier bijeen. De lopende onderzoeken over jeugdzorg, omgevingsdienst IJmond en Doe MEE (Onderbesteding) stonden centraal. Ook werden vele “spontane” onderwerpen op relevantie besproken zoals collegiale rekenkamerrapporten. Tevens is met de gemeentesecretaris en business controller gesproken over de transitie van rekenkamercommissie naar rekenkamer en de daaruit voortvloeiende gewijzigde werkwijze. In februari heeft de rekenkamer “op de hei” een inspiratie dag gehad waarbij brief/agenda advies, 1e jaar evaluatie en de voortgang van het programma 2024/2025 centraal stond.

Relatie auditcommissie

Op 4 juni 2025 vond de eerste samenkomst plaats met de auditcommissie. Onder externe begeleiding werd stilgestaan bij de vragen:
- Waar zijnde kerntalken van een auditcommissie resp. een Rekenkamer;
- Hoe, waar en wanneer kunnen we elkaar versterken?

Evaluatie Onderzoeksagenda 2024-2025

Terugkijkend is de praktijk complexer dan de voorgenomen plannen die aan het papier zijn toevertrouwd. In het onderzoeksprogramma 2024 -2025 waren 5 voorgenomen onderzoeken aangekondigd.

a. Sociaal Domein met focus op jeugdzorg

De Rekenkamer heeft - in januari- de B&A groep opdracht gegeven voor een onderzoek. In het onderzoek stond de volgende centrale vraagstellingen centraal:

1. Welke ambitie, doelen en beoogde maatschappelijke effecten heeft de gemeente Velsen voor de jeugdzorg, al dan niet in regionaal verband?
2. In welke mate worden de ambitie, doelen en maatschappelijke effecten gerealiseerd?

De bureaukeuze en formulering centrale onderzoeksvraag is in samenwerking met een begeleidingscommissie vanuit de raad vastgesteld. De gemeenteraad heeft in zijn vergadering van 18 december 2025 de aanbevelingen grotendeels overgenomen.

b. Politieke Prioritering en opdrachtgeverschap

Na een korte verkenning heeft de Rekenkamer er voor gekozen een briefadvies uit te brengen in plaats van een volledig onderzoek uit te voeren., waarbij ook rekening is gehouden met de evaluatie die door de raad zelf is uitgevoerd. De Rekenkamer heeft op november 2025 haar 1e briefadvies aan de gemeenteraad aangeboden. In het briefadvies beveelt de rekenkamer aan om in de programmabegroting 2027 explicieter aansluiting zoeken met de in het raadsprogramma beschreven (beleids)inhoudelijke accenten/programma's aangevuld met een expliciet budget dat noodzakelijk is om de raadsbrede raadsambitie uit te voeren.

Daarnaast beveelt de rekenkamer een andere opzet van een raadsprogramma aan waarbij naast de samenwerkingsregels (raadsakkoord) meer richting wordt gegeven aan de beleidsinhoudelijke thema's (raadsprogramma) en nodigt het college uit met een concreet college uitvoeringsprogramma te komen met concrete tijdspaden en financiële kaders. De brief is door de auditcommissie en de klankbordgroep Raadsakkoord goed ontvangen.

c. Doorwerking van aanbevelingen uit rekenkameronderzoeken

Op 16 september 2025 heeft het college opvolging gegeven aan de uitvoering van artikel 185a van de gemeentewet. Hierin informeren zij de gemeenteraad over de opvolging van aanbevelingen, die de rekenkamer aan het college heeft gedaan. De Rekenkamer heeft

besloten om de rapportage van het college af te wachten alvorens eventueel een onderzoek uit te voeren.

d. Horizontale verantwoording (interbestuurlijk Toezicht)
Dit onderwerp komt voort uit een initiatief van de VNG commissie raadsleden en griffiers. Zij zien een rol weggelegd om de gemeenteraad bewust te laten zijn over haar rol bij de uitvoering van landelijke medebewindstaken.
De Rekenkamer is er nog niet aan toegekomen. Reden is de complexiteit en actualiteit waardoor andere zaken voorrang kregen.

e. Participatie
De Landelijke Vereniging van Rekenkamers bundelde de inzichten uit 102 rekenkamerrapporten (uit 2009-2024) over participatie. De Rekenkamer is voornemens een briefadvies hierover op te stellen.

De Rekenkamer Velsen heeft zichzelf ruimte gegeven voor onderzoeken bij urgente /onverwachte ontwikkelingen. Dat heeft geleid tot de start van 2 andere onderzoeken

f. Sturing en Robuustheid Omgevingsdienst IJmond

Eén van de ontwikkelingen is het initiatief van de rekenkamer Heemskerk. Zij nodigde ons uit om deel te nemen aan het een sturings- en toekomstbestendigheidsonderzoek van de Omgevingsdienst IJmond. Gelet op de ontwikkelingen hebben we gemeend te willen deelnemen. Eind december 2025 is het eindrapport opgeleverd. Besluitvorming wordt in maart 2026 verwacht.

g. DOEMEE Onderzoek 2025 (Onderbesteding)
Jaarlijks houdt de Vereniging van rekenkamers een onderzoek, waarop rekenkamers kunnen aansluiten. In verband met de landelijke uitdaging over het realistisch begroten vindt de rekenkamer het de moeite te waard aan te sluiten bij het onderzoek naar financiële verschillen tussen programmabegroting en jaarrekening. Gelet op het verschil van 11 miljoen tussen programmabegroting 2024 en de jaarrekening 2024 lijkt dit een goede keuze. De Rekenkamer hoopt dat de resultaten van het DOEMEE onderzoek een steentje kan bijdragen aan toekomstig realistisch begroten.

Vereniging van Rekenkamers

De Rekenkamer is lid van de Vereniging van Rekenkamers (VVR). De VVR bevordert de kwaliteit van het rekenkamerwerk en biedt de leden een platform voor het uitwisselen van kennis en ervaring. De VVR doet dit door trainingen aan te bieden, webinars te organiseren en een nieuwsbrief uit te geven.

Qua deskundigheidsbevordering heeft de secretaris de introductietraining Rekenkamer gevolgd alsmede vele webinars over het schrijven met AI, doorwerkingsonderzoeken, gemeentefinanciën, meta analyse WMO, versterking decentrale rekenkamers en de impact van doelmatigheid en doeltreffendheid. Tevens is de masterclass: Met de rekenkamer de volksvertegenwoordiging in positie brengen gevolgd.

De secretaris bezocht zowel het voor- en najaarscongres van 12 juni resp. 28 november 2025. Het lid F. van der Horst bezocht de vergadering van 28 november 2025

4. Financiële verantwoording 2025

De onderzoekswerkzaamheden van de Rekenkamer in 2025 zijn uitgevoerd binnen het door de raad beschikbaar gestelde budget.

De kosten voor de ambtelijke ondersteuning van de Rekenkamer komen ten laste van het budget van de griffie.